

Мистецька Наука сну

Ольга КЛЕЙМЕНОВА,
Ольга ПРОКОПЧУК (фото)

Перша Київська міжнародна бієнале сучасного мистецтва **ARSENAL 2012** – у розпалі. Гіперпроект (100 художників, 250 творів, 30 країн, 24000 квадратних метрів виставкової площі) бентежитиме уяву глядача до кінця липня.

На вході до таємничих експозиційних лабіринтів Мистецького Арсеналу привітно качає пелюстками вже знайомий золотий лотос корейця Цоя Джонг Ха. Десятиметрова квітка переселилася в арсенальний двір після квітневої демонстрації на майдані Незалежності.

Пелюстки в монотонному русі – ніби лопаті, що збивають буття у в'язке тісто образів, концентрат сутностей. Ця густа мішанина – споконвічний базис для вибриків підсвідомості художника. Аби презентувати їх найширший спектр, на планеті народжуються велетенські експозиції на кшталт **ARSENAL 2012** – молодшої сестри престижних світових бієнале.

68

МИСТЕЦТВО є тайнописом життя. Концепція нової мультиоб'єктної виставки – «Найкращі часи, найгірші часи. Відродження і Апокаліпсис у сучасному мистецтві» – дає художникам простір для ефективного використання тайнопису. Разом з тим назва-напрямок виставки створює візуальний ряд експозиції, не дає їй шансу перетворитися на банальне сміттєзвалище.

З експонатами відбувається щось порівнянне з долею інсталяції «Непотріб-2» китайського митця Лю Жанхуа, показаної тут-таки. Уламки предметів щоденного вжитку в порцеляновому втіленні отримують... ні, не глянцевого звучання – перезавантажку крихкої за суттю окремої історії, що обірвалася, та ось-ось має розпочатися по-новому.

Ходульна цитата про кінець «лялечки» – початок метелика перегукується з шаблонним уявленням про загибель мистецтва, яке, втім, не збирається «зливати воду» й після Апокаліпсису («Мистецтво після кінця світу» – так називається дискусійна платформа бієнале, куратор Катерина Дьоготь). Мимохіть згадуємо також, що оголошений кінець світу збігся з початком **ARSENAL 2012**.

Невичерпна тема життя-смерті заручається підтримкою художників – фігурантів **ARSENAL 2012**.

**Бієнале – це захід, як правило, культурного життя,
що проводиться з періодичністю раз на два роки**

ОСЬ дешифрувальник тайнопису, заступник генерального директора Мистецького Арсеналу **Олександр СОЛОВІЙОВ** (він же – куратор спеціальної українсько-польської програми бієнале «Подвійна гра») розтлумачує зграйці відвідувачів зміст побаченого. Зерна сталкера-Соловійова падають у вдячний ґрунт. Дилетанти натхненно споживають інформацію. Недарма теоретик мистецтва Борис Гройс, що напередодні бієнале виступив із лекцією, констатував: «Сучасна публіка визнає сучасне мистецтво – навіть якщо їй не здається, що вона розуміє це мистецтво».

Урешті, глядачів, налаштованих на контакт із виставкою, та її творців єднає ставлення до творчості як до гри.

Вітаючи подумки організаторів бієнале з відкриттям обох поверхів Арсеналу й дивуючись щільній наповненості художніми об'єктами бодай найменших ніш та шпаринок, просуваємось далі й далі. Усе це нагадує тривалий сон у світлі повного місяця: один лихоманний сюжет перетікає в інший. Кімната змінює кімнату. Божевілля фантазії не обмежене жодними умовностями. А строкатість ідей зачаровує.

Єгипетські мумії із зображеннями культових особистостей виявляються фігурними надувними матрацами. Композиції з дощок Миколи Малишка, ніби сколочені безруким столяром. Свято мотлоху від британки

Філліди Барлоу – робота з трьох частин, на створення якої художницю надихнула велична споруда Арсеналу разом з його історією. Настінний розпис у візантійській традиції Стеліуса Фаїтакіса повертає глядача до доби фашистського панування в Греції; несподіване сусідство цієї алузії на роман «Волхв» Фаулза з «революцією» Махна. Парад дванадцяти здоровезних бронзових звірячо-пташиних бюстів від китайського скульптора Ай Вейвєя («Голови зодіаку/Коло тварин», згадка про реліквії XVIII ст. із садів довершеної ясності в Пекіні) до Києва побачили в інших культурних мегаполісах. Інсталляція американця Пола Маккарті «Король» – голий силіконовий художник на троні, тло – аерографічне полотно, мольберт, церковні лавки: вічний роздум про місце митця в соціумі. Колоніальним повітрям та соллодкавістю кондитерського цеху дихає кімната рожево-блакитних пінопластових потвор (голландський майстер Фолькерт де Йонг, «Стрілянина у вату»). Серія робіт Бориса Михайлова, відомого уродженця Харкова, присвячена заводам-велетням. Паноптикум «безславних покидьків» у натуральну величину із грайливими смайликами на пов'язках (фарбовані сталеві манекени) – шокуюча кімната, автори якої Джейк та Дінос Чепмени (Велика Британія).

69

ЕКСПОЗИЦІЯ, що бавиться з маргінальними мотивами, проте, полюбляє варіації на тему офісних жертв (розхожа тема художників на кшталт японця Аїди Макото): автори опонують до абсурдності просиджування штанів в епоху електронно-цифрового прогресу. Загалом апокаліптичний підрозділ експозиції позначений гостротою винахідливості. Маша Шубіна висловлює своє бачення проблеми Доріана Грея: чималенький портрет художниці, зітканий із живих квітів («Зів'ядання краси»), приречений на жорстокі метаморфози аж до бієнального фінішу. «Води немає» Кадера Аттія (Алжир/Франція) – пам'ятники пластиковим упаковкам, що видерлися на постаменти. Пупси в скафандрах («Дитячий садок 4, Чорнобиль») – дітища Кенді Янобе та водночас епохи атомних катастроф.

...Відлуння космічних перемог, лики диктаторів, целофанові гірлянди, овочеві гуртовні, старі багетні, завали з мила, анахронічні ліжка, кольорові іграшкові кульки, футбольні м'ячі, проєкції всепоглинальних вогнищ... Відеоряд неповний. Але переказування вражень у деталях – справа сумнівна. Сон не можна переповісти повністю. Особливо чужий. Його треба споглядати, препарувати, фіксувати в пам'яті, сприймати або ні, шукати відповідність до власних видінь. Адже сон – це наука, якщо вірити режисеру Мішелю Гондрі.

Про...

Куратором бієнале сучасного мистецтва ARSENALU 2012 є **Девід ЕЛЛІОТ** – письменник, історик мистецтва, що керував інноваційними музеями по всьому світі (з-поміж них – музеї сучасного мистецтва у Стокгольмі та Стамбулі).

Також був куратором 17-ї міжнародної бієнале у Сіднеї, заснував та очолював музей Морі в Токіо.

